

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

Development Guidelines of Community Enterprise in Kongkrait district, Sukhothai Province

ชวนชม มงคลธวัช (Chuanchom Mongkoltawat)¹ จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlitong)²เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalerm Sak Toomhirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน (2) ศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (3) เปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแต่ละระดับ (4) ศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (5) ศึกษาความต้องการและแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิสาหกิจชุมชนในอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 67 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์โย ยามาเน่ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 57 กลุ่ม ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ได้กลุ่มระดับดี 9 กลุ่ม ระดับปานกลาง 33 กลุ่ม ระดับปรับปรุง 15 กลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มละ 3 คน รวม 171 ตัวอย่าง เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance – ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า (1) กลุ่มระดับดี สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 45.70 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. กลุ่มระดับปานกลาง สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 50.37 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มระดับปรับปรุง สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 54.62 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (2) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มระดับดีและปานกลาง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.24 และ 2.92 และกลุ่มระดับปรับปรุง มีการดำเนินงานในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.30 (3) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทั้ง 3 ระดับ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (4) ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มระดับดีอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.59 กลุ่มระดับปานกลางอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.37 และกลุ่มระดับปรับปรุงอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.53 (5) เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมากที่สุด และต้องการช่องทางการส่งเสริมโดยวิธีศึกษาดูงานและฝึกปฏิบัติมากที่สุด กลุ่มระดับดี ควรพัฒนาเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายตรงตามความต้องการของลูกค้า และการขอรับมาตรฐานต่างๆ กลุ่มระดับปานกลาง ควรพัฒนาเรื่อง การพัฒนากระบวนการผลิต การลดต้นทุนการผลิต กลุ่มระดับปรับปรุง ควรพัฒนาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่ม การเปิดรับสมาชิกใหม่ และความรู้ในด้านการจัดการบัญชีและการเงินเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา วิสาหกิจชุมชน การส่งเสริม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช jum_chuanchom_2009@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

The purposes of this research were (1) to study basic factors of members of community enterprises (2) to study the operation of community enterprises (3) to compare the operation of community enterprises (4) to study operation problems of community enterprises (5) to study needs and development guidelines of community enterprises. The population in this study were 67 community enterprises in Kongkraitat district of Sukhothai province. The sample size of 57 was determined by using Taro Yamane formula at the significant level of 0.05 and samples were selected by using stratified sampling technique consisting of 9 members in good grade groups, 33 members in medium grade groups, 15 members in improving grade groups. The data were collected from 171 members that was obtained by random sampling 3 members of each group. The data were collected by interviewing and was analyzed by frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation and ANOVA. The results showed that (1) Good grade groups, most of the the studied members were female. Their average age were 45.70 yaers. Most of them were educated at secondary school 6 or comparable to vocational certificate level. Medium grade groups, most of the the studied members were female. Their average age were 50.37 yaers. Most of them were educated at upper primary level. Improving grade groups, most of the the studied members were female. Their average age were 54.62 yaers. Most of them were educated at upper primary level. (2) The operation of community enterprises, good and medium grade groups had medium operation process, average 3.24 and 2.92 and improving grade groups had the least operation process, average 2.59. (3) The operation of community enterprises of 3 level had significantly different at 0.05 (4) The operation problem of community enterprises, good grade groups had the least operation problem, average 2.59 and medium grade groups had medium operation problem, average 3.37 and improving grade groups had high operation problem, average 3.53. (5) The extension need of farmer from the government officer was at the highest level, Good grade groups should develop variety of product and get the standard, medium grade groups should develop the production process and reduce production costs, improving grade groups should develop the structure of organization management and finance

Keywords: Guideline for developing, Community enterprise, Kongkraitat District, Sukhothai Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นการมุ่งเน้นให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คือมุ่งเน้นทำให้รายได้ประชาชาติหรือทำให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นที่ตั้ง โดยใช้กลไกราคาหรือระบบตลาดภายใต้การแข่งขันอย่างเสรีเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยประสบผลสำเร็จในด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหรือการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติเป็นอย่างดี โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแต่ประเทศไทยยังคงประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมและภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประชาชนในประเทศ ทำให้ประชาชนทุกระดับประสบปัญหาต่างๆ มากมาย หนึ่งในปัญหานั้นคือประชาชนในระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศทำให้รัฐบาลหันมามุ่งเน้นการพัฒนาที่มีเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานราก และกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มีการเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจฐานรากสู่เศรษฐกิจภายในประเทศกับเศรษฐกิจโลก อย่างรู้เท่าทันภายในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 2561, น.1-7)

วิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับฐานรากของชุมชน ซึ่งภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการจัดการความรู้และภูมิปัญญาของชุมชน

วิสาหกิจชุมชนในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสุโขทัย มีการรวมกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์และทำกิจกรรมที่แตกต่างกัน วิสาหกิจชุมชนหลายกลุ่มประสบปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ ขาดความต่อเนื่องและมีปัญหาหลายประการ อย่างไรก็ตามในการขับเคลื่อนและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนยังมีปัญหาเนื่องจากวิสาหกิจชุมชนส่วนหนึ่ง ไม่มีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน สมาชิกไม่มีส่วนร่วม ทำให้การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนดำเนินไปได้ช้าและไม่ต่อเนื่อง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกลยุทธในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่สอดคล้องเหมาะสมในแต่ละบริบทของชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการพึ่งตนเองและการพัฒนาที่ยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร 2562, น.2-4)

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้มีความเข้มแข็ง สามารถยกระดับให้สูงขึ้น สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของชุมชนและยังเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน ให้มีการส่งเสริมการให้ความรู้และความสามารถในการบริหารจัดการ การพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนมีความพร้อมในการแข่งขันทางการค้าต่อไปในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
3. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแต่ละระดับ
4. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

5. เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ที่ผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนระดับดี 11 กลุ่ม ระดับปานกลาง 38 กลุ่ม ระดับปรับปรุง 18 กลุ่ม รวมเป็น 67 กลุ่ม ใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 57 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 85% ของประชากรทั้งหมด คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ ทั้ง 3 ระดับ จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างละ 85% ได้ดังนี้ ระดับดี 9 กลุ่ม ระดับปานกลาง 33 กลุ่ม ระดับปรับปรุง 15 กลุ่ม และเก็บรวบรวมโดยการสุ่มอย่างง่ายจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 171 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่ 1) สภาพ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

พื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 2) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน 3) ปัญหาการดำเนินของวิสาหกิจชุมชน 4) จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชน 5) ความต้องการการส่งเสริมของวิสาหกิจชุมชน การตรวจสอบความเที่ยง (reliability) เก็บข้อมูลจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ตัวอย่าง ใน จังหวัดสุโขทัย เพื่อมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเที่ยง ตามวิธีการของ Cronbach's alpha ได้ค่า alpha เท่ากับ 0.804 โดยอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จึงสรุปว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยนี้มีค่าความเที่ยงที่เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ การวิเคราะห์ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยโดยกำหนดความหมาย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 = น้อยที่สุด, 1.81 - 2.60 = น้อย, 2.61 - 3.40 = ปานกลาง, 3.41- 4.20 = มาก และ 4.21- 5.00 = มากที่สุด ส่วนการเปรียบเทียบการดำเนินงาน ใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) วิเคราะห์ SWOT TOWS metrix ในส่วนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนโดยผู้วิจัย จากนั้นนำผลจากการวิเคราะห์การดำเนินงานด้วย SWOT TOWS metrix ไปสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1) *กลุ่มระดับดี* สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 45.70 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. สถานภาพสมรส สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่นร่วมด้วย โดยประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์

2) *กลุ่มระดับปานกลาง* สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 50.37 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือปวช. สถานภาพสมรส สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่นร่วมด้วย โดยประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์

3) *กลุ่มระดับปรับปรุง* สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 54.62 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรส สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่นร่วมด้วย โดยประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์

2. การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

1) *กลุ่มระดับดี* พบว่า มีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.24 การดำเนินงานด้านการผลิตในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.43 การดำเนินงานด้านการตลาดในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.21 และมีการดำเนินการด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงินในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.09

2) *กลุ่มระดับปานกลาง* พบว่า มีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.70 การดำเนินงานด้านการผลิตในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.83 การดำเนินงานด้านการตลาดในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.21 และมีการดำเนินการด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงินในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.92

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

3) *กลุ่มระดับปรับปรุง* พบว่า มีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.20 การดำเนินงานด้านการผลิตในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.28 การดำเนินงานด้านการตลาดในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.33 และมีการดำเนินการด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงินในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.37

3. การเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

จากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละระดับ เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงิน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประเด็น	กลุ่มระดับดี		กลุ่มระดับปานกลาง		กลุ่มระดับปรับปรุง		F	sig
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD		
1. การบริหารจัดการกลุ่ม	3.23	0.400	2.70	0.465	2.20	0.364	50.218	0.000*
2. การผลิต	3.43	0.358	2.83	0.405	2.28	0.287	83.578	0.000*
3. การตลาด	3.21	0.483	2.93	0.409	2.33	0.334	48.937	0.000*
4. ด้านบัญชีหรือการเงิน	3.09	0.343	2.92	0.486	2.36	0.331	33.046	0.000*

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

1) *กลุ่มระดับดี* พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.87 ปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.90 ปัญหาการดำเนินงานด้านการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.26 และปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงินในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.33

2) *กลุ่มระดับปานกลาง* พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.02 ปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิตอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.66 ปัญหาการดำเนินงานด้านการตลาดอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.69 และปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงินในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.10

3) *กลุ่มระดับปรับปรุง* พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่มในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.23 ปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิตอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 ปัญหาการดำเนินงานด้านการตลาดอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.84 และปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการด้านบัญชีและการเงินในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.25

5. วิเคราะห์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยการวิเคราะห์ SWOT และการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ TOWS MATRIX สามารถสรุปได้เป็นตาราง ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 วิเคราะห์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS MATRIX กลุ่มระดับดี

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	1. ผู้นำกลุ่มมีความเข้มแข็ง ทุ่มเทให้กลุ่ม 2. สมาชิกกลุ่มมีความสามัคคี 3. กลุ่มมีแผนการผลิตที่ชัดเจน 4. กลุ่มมีปัจจัยการผลิตอย่างเพียงพอ 5. มีสถานที่จำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย 6. กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนอย่างเพียงพอ 7. มีการถ่ายทอดความรู้ และพัฒนาอยู่เสมอ	1. ผลิตภัณฑ์มีการแข่งขันสูง 2. ผลิตภัณฑ์ไม่มีมาตรฐานรองรับ 3. ไม่สามารถขยายตลาดต่างประเทศได้ 4. ผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค 5. กลุ่มมีความรู้ด้านการตลาดออนไลน์น้อย
โอกาส (Opportunity)	กลยุทธ์เชิงรุก SO	กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO
1. หน่วยงานภาครัฐให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3. สถาบันการเงินให้โอกาสและสนับสนุน 4. กลุ่มยังมีโอกาสขยายตัวเนื่องจากรับสมาชิกเพิ่มทุกปี	1. ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของลูกค้า 2. ส่งเสริมให้กลุ่มขอรับรับรองมาตรฐานชนิดต่าง ๆ 3. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์และการจัดจำหน่ายทางออนไลน์ 4. ส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว	1. ร่วมกับสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐในการพัฒนารูปแบบสินค้าที่หลากหลายและทันสมัย 2. พัฒนาระบบการผลิตสินค้าอย่างต่อเนื่อง
อุปสรรค (Threat)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST	กลยุทธ์เชิงรับ WT
1. สภาพอากาศแปรปรวน 2. ขาดเครื่องมือ เครื่องจักร ที่จะผลิตสินค้าในปริมาณมาก ๆ 3. มีคู่แข่งรายใหญ่ที่เป็นเอกชน	1. พัฒนาสมาชิกให้มีความรู้เรื่องการตลาดออนไลน์ 2. พัฒนาสมาชิกให้มีความรู้เรื่องการทำบัญชี	1. พัฒนารูปแบบสินค้าให้มีเอกลักษณ์แตกต่างจากคู่แข่ง 2. ติดตามรายงานสภาพภูมิอากาศอย่างใกล้ชิด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 วิเคราะห์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS MATRIX กลุ่มระดับปานกลาง

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	1. สมาชิกมีความสามัคคีกันดี 2. กลุ่มมีความรู้ ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ดี 3. มีการวางแผนการผลิตชัดเจน	1. ผลิตภัณฑ์มีการแข่งขันสูง 2. ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน 3. กระบวนการผลิตใช้ระยะเวลานาน
โอกาส (Opportunity)	กลยุทธ์เชิงรุก SO	กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO
1. หน่วยงานภาครัฐให้การส่งเสริมสนับสนุน การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น 3. ได้รับการสนับสนุนการลงทุนจากสถาบัน การเงินและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง	1) ส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องการตลาดแบบ ออนไลน์ 2) ส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการลด ต้นทุนการผลิตในรูปแบบต่าง ๆ	1) ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในทางวิชาการ ต่างๆ ในการพัฒนากระบวนการผลิตให้มี ประสิทธิภาพ 2) ร่วมกับสถาบันการศึกษาและภาคเอกชน ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้า
อุปสรรค (Threat)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST	กลยุทธ์เชิงรับ WT
1. สภาพอากาศแปรปรวน ภัยธรรมชาติ และโรคแมลงต่างๆ 2. ต้นทุนในการขนส่งสูง 3. ขาดแคลนแรงงาน	1) พัฒนาระบบการผลิตโดยนำเทคโนโลยี ใหม่ๆ เข้ามาใช้ 2) พัฒนาสมาชิกให้ความรู้เรื่องการทำบัญชี	1) ติดตามรายงานสภาพภูมิอากาศอย่างใกล้ชิด และเตรียมพร้อมสำหรับการรับมือ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 วิเคราะห์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS MATRIX กลุ่มระดับปรับปรุง

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	1. สมาชิกยังสามารถรวมกลุ่มได้ดี 2. ผลิตภัณฑ์ยังเป็นที่ต้องการของตลาด 3. กลุ่มมีลูกค้าประจำ	1. สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุมาก และมีปัญหาสุขภาพ 2. ไม่มีการทำบัญชี 3. สมาชิกบางส่วนเข้ามาเพื่อต้องการกู้เงิน 4. การทำกิจกรรมกลุ่มไม่ต่อเนื่อง
โอกาส (Opportunity)	กลยุทธ์เชิงรุก SO	กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO
1. หน่วยงานภาครัฐให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1) ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่ม 2) ส่งเสริมให้รับสมัครสมาชิกรุ่นใหม่ 3) ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้าแก่สมาชิกใหม่ ๆ	1) ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการพัฒนาการผลิตสินค้า 2) ร่วมกับหน่วยงานรัฐและเจ้าหน้าที่ในการหาช่องทางการจัดจำหน่ายเพิ่ม
อุปสรรค (Threat)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST	กลยุทธ์เชิงรับ WT
1. สภาพอากาศ ฝนตกชุก อากาศร้อนจัดและโรคระบาด 2. ขาดเทคโนโลยีใช้ในการผลิต 3. ต้นทุนในการผลิตสูง 4. ต้นทุนการขนส่งสูง	1) ฝึกอบรมและให้ความรู้สมาชิกในการพัฒนาสินค้า 2) ส่งเสริมการเก็บออมเพื่อเป็นเงินลงทุนของกลุ่ม	1) ส่งเสริมและให้ความรู้แก่สมาชิกในการทำบัญชีเบื้องต้น 2) ส่งเสริมให้มีการรวมกันซื้อวัตถุดิบเพื่อลดต้นทุน

6. สนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเกรียงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัยประกอบด้วยตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในแต่ละระดับ 2 กลุ่ม (จำนวน 6 กลุ่ม) กลุ่มละ 2 คน คือ ประธานกลุ่ม 1 คน กรรมการ 1 คน และเจ้าหน้าที่รัฐ 1 คน รวม 13 คน มีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มระดับดี ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนว่าควรมีการร่วมมือกับทางภาครัฐหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า และให้เจ้าหน้าที่รัฐช่วยเป็นพี่เลี้ยงในการประสานงาน ติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐในเบื้องต้นของการดำเนินการขอรับรองมาตรฐานต่างๆ และการผลิตของกลุ่มจะต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ต้องเพิ่มความรู้ด้านการจัดทำบัญชีและการตลาดออนไลน์ให้กับสมาชิกของกลุ่มให้มากขึ้น

กลุ่มระดับปานกลาง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนว่าทางกลุ่มต้องร่วมกับภาครัฐในการปรับปรุงกระบวนการผลิต ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ต้องเพิ่มความรู้ด้านการจัดทำบัญชี และการตลาดออนไลน์ให้กับสมาชิกของกลุ่มให้มากขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

กลุ่มระดับปรับปรุง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนว่าควรให้ความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มให้มากขึ้น และส่งเสริมให้มีการเปิดรับสมาชิกใหม่ นอกจากนี้ต้องเพิ่มความรู้ด้านการจัดทำบัญชีสมาชิกของกลุ่มให้มากขึ้น

7. ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

ในภาพรวมเกษตรกรต้องการช่องทางการส่งเสริมด้านสื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐมากที่สุด รองลงมาคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ วิธีการส่งเสริมเกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมด้วยการศึกษาดูงานมากที่สุด รองลงมา คือ การฝึกปฏิบัติ สาธิต และบรรยาย ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1) สภาพพื้นฐานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้ง ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีอายุเฉลี่ย 45.70 ปี 50.37 ปี และ 54.62 ปี ตามลำดับ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. และระดับประถมศึกษา และสมาชิกยังประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมร่วมด้วย ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นุชสรา คำมัน (2559, น.123) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ส่วนมากเป็นเพศหญิง โดยมีอายุเฉลี่ย 48.18 ปี สมาชิกประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด

2) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า **กลุ่มระดับดี** ในภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง โดยด้านการผลิตมีการดำเนินการในระดับมาก ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการตลาด และด้านการจัดการด้านบัญชีหรือการเงินอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มมีการดำเนินกิจการด้านการผลิตอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นต้น มีตลาดรองรับภายในชุมชน **กลุ่มระดับปานกลาง** ในภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง โดยด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีหรือการเงินอยู่ในระดับปานกลาง เพราะกลุ่มส่วนใหญ่มีลักษณะการดำเนินกิจการแบบรวมกลุ่มซื้อปัจจัยการผลิตเพื่อลดต้นทุน รวมกลุ่มเพื่อรองรับการสนับสนุนจากโครงการของรัฐและการเข้าถึงเงินทุน **กลุ่มระดับปรับปรุง** ในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย โดยด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีหรือการเงินอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มเป็นการผลิตสินค้าตามคำสั่งซื้อ และลักษณะสินค้าเป็นสินค้าคงทน เช่น พรมเช็ดเท้า ไม้กวาด ของที่ระลึก และการเย็บผ้าเอนกประสงค์ การผลิตสินค้าเป็นลักษณะของงานฝีมือ ต้องมีการอบรมถึงจะสามารถทำได้ ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดาพิยา เลติ (2559, น.59-60) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพบ้านศาลาแดงเหนือ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการเงินและบัญชี ปัจจัยด้านการดำเนินการ ปัจจัยด้านการบริหารการตลาด และปัจจัยด้านการจัดการสินค้า

3) ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า **กลุ่มระดับดี** ในภาพรวมปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อย โดยด้านการผลิตและด้านการตลาดมีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง และด้านการบริหารจัดการกลุ่มและด้านการจัดการด้านบัญชีหรือการเงินมีปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของกลุ่มส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

มาตรฐานการรับรองต่างๆ ผลิตภัณฑ์ยังไม่หลากหลายไม่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า และการขยายตลาดออกไปนอกชุมชนยังไม่สามารถทำได้ **กลุ่มระดับปานกลาง** ภาพรวมปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการผลิตและด้านการตลาดมีปัญหาการดำเนินงานในระดับมากและด้านการบริหารจัดการกลุ่มและด้านการจัดการด้านบัญชีหรือการเงินมีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง เนื่องจากกลุ่มมีลักษณะรวมกลุ่มเพื่อการผลิตสินค้าเกษตรเป็นส่วนใหญ่ไม่มีการแปรรูป ทำให้มีปัญหาระยะคุณภาพของสินค้าและราคา รวมทั้งต้นทุนการผลิตที่สูง **กลุ่มระดับปรับปรุง** ภาพรวมปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยด้านการผลิตและด้านการตลาดมีปัญหาการดำเนินงานในระดับมาก และด้านการบริหารจัดการกลุ่มและด้านการจัดการด้านบัญชีหรือการเงินมีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะลักษณะผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นงานฝีมือ ผลิตตามคำสั่งซื้อ ไม่สามารถขยายกำลังการผลิตในจำนวนมากได้ ทำให้การรวมกลุ่มไม่ค่อยเข้มแข็งและไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณพงศ์ ช่วยรักษา (2560, น.51-52) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร พบว่าปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร คือ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม สมาชิกได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐยังค่อนข้างจำกัดรวมถึงการพัฒนาการจัดการอื่นๆ เช่น บรรจภัณฑ์ การจัดทำหน่วย ยังค่อนข้างจำกัดด้านการตลาดและลูกค้า กลุ่มสมาชิกมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อตามยุคสมัย และการจัดทำหน่วย ด้านการผลิตไม่มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านการเงินและบัญชี ยังไม่มีแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนค่อนข้างจำกัด รวมถึงการจัดทำบัญชียังไม่ต่อเนื่อง

4) วิเคราะห์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยการวิเคราะห์ SWOT และการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ TOWS MATRIX

จากผลการวิจัย สามารถสรุปผลได้ดังนี้ **กลุ่มระดับดี** กลยุทธ์เชิงรุก (SO) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของลูกค้า ส่งเสริมให้กลุ่มขอรับรองมาตรฐานชนิดต่างๆ เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และการจัดทำหน่วยทางออนไลน์ และส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบ ให้หลากหลายและทันสมัย กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) พัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ด้านการตลาดออนไลน์ และความรู้เรื่องบัญชี ให้มากขึ้น กลยุทธ์เชิงรับ (WT) พัฒนารูปแบบสินค้าให้มีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากคู่แข่ง และติดตามรายงานสภาพอากาศอย่างสม่ำเสมอ **กลุ่มระดับปานกลาง** กลยุทธ์เชิงรุก (SO) ส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตในรูปแบบต่างๆ ส่งเสริมและให้ความรู้การตลาดแบบออนไลน์ กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และส่งเสริมในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้า เพื่อเป็นการลดต้นทุนด้านแรงงาน กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) พัฒนาสมาชิกให้มีความรู้เรื่องการทำบัญชีให้มากขึ้น กลยุทธ์เชิงรับ (WT) ติดตามรายงานสภาพภูมิอากาศอย่างใกล้ชิดพร้อมทั้งเตรียมความพร้อมในการรับมือ **กลุ่มระดับปรับปรุง** กลยุทธ์เชิงรุก (SO) ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่ม ส่งเสริมให้มีการรับสมัครสมาชิกรุ่นใหม่ และส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้าแก่สมาชิกใหม่ กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนารูปแบบสินค้าและการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้มากและหลากหลาย กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) ฝึกอบรมและให้ความรู้ในการพัฒนาสินค้า และส่งเสริมการเก็บออมเพื่อเป็นแหล่งเงินลงทุนของกลุ่ม กลยุทธ์เชิงรับ (WT) ส่งเสริมให้ความรู้แก่สมาชิกในการทำบัญชีเบื้องต้นและส่งเสริมให้มีการรวมกันซื้อวัตถุดิบในการผลิตเพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

5) ความต้องการการส่งเสริมและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ความต้องการการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ในภาพรวมเกษตรกรต้องการสื่อการส่งเสริมจากสื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ มากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรมีความคุ้นเคย และไว้วางใจในตัวเจ้าหน้าที่ รองลงมาคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ อินเทอร์เน็ต เนื่องจากเกษตรกรสามารถเข้าถึงสื่อได้ด้วยตนเอง สะดวก และรวดเร็ว ความต้องการวิธีการส่งเสริมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริมโดยการศึกษาดูงานมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรได้ศึกษาจากสถานการณ์จริง ได้พูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้มีความเข้าใจมากขึ้นและยังได้สร้างเครือข่ายอีกด้วย รองลงมาคือการฝึกปฏิบัติ เพราะว่าได้ลงมือทำ เข้าใจได้ง่าย ทำให้จดจำได้ดี

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จากการวิเคราะห์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยการวิเคราะห์ SWOT และการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ TOWS MATRIX การสนทนากลุ่ม ระดมความคิด สามารถสรุปผลได้ดังนี้

กลุ่มระดับดี แนวทางการพัฒนากลุ่มควรมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐาน รวมทั้งมีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของลูกค้า โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การจำหน่ายทางออนไลน์ รวมทั้งส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้กลุ่มมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนากลุ่มควรมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพตามตลาดต้องการ และการลดต้นทุนการผลิตในทุกขั้นตอน รวมทั้งการนำเทคโนโลยีการผลิตมาใช้

กลุ่มระดับปรับปรุง แนวทางการพัฒนากลุ่มควรมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งการขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น และการเปิดรับสมาชิกใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร บทบาทของเจ้าหน้าที่ในการเป็นผู้ประสานระหว่างหน่วยงานรัฐในการร่วมมือด้านต่างๆ ระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับหน่วยงานรัฐ นอกจากนี้ต้องขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้ต่างๆ เพื่อให้การส่งเสริมเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากที่สุด

1.2 การส่งเสริมความรู้ ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการจัดการด้านบัญชีหรือการเงิน โดยเลือกให้เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในแต่ละระดับ นอกจากนี้ยังมีองค์ความรู้ด้านอื่นๆ ที่เหมาะสมกับยุคสมัย เช่น การใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต การใช้ smart phone การใช้ Application Line และ Facebook เพื่อการสื่อสารและการพัฒนากลุ่ม

1.3 การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นต้นแบบให้กับบุคคลที่มีความสนใจในชุมชนเดียวกันหรือใกล้เคียงให้ได้เห็นตัวอย่างจริง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชักถาม และยังช่วยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

1.4 การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ทั้งภายในชุมชนเดียวกัน นอกชุมชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยังเป็นช่องทางในการขยายตลาดออกไปนอกชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ในท้องถิ่นอื่นๆ หรือประเด็นหัวข้อที่แตกต่างไปตามบริบทของชุมชน สังคม และเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่

2.2 ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนในการรับการสนับสนุนจากภาครัฐตามนโยบายต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน* กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.

ดาพิยา เลดี (2559) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพบ้านศาลาแดงเหนือ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพมหานคร.

นุชสรุ คำมัน (2559) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2561). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 4). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วรรณพงศ์ ช่วยรักษา (2560) *แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร* (งานนิพนธ์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สำหรับผู้บริหาร). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2561). การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจากภาครัฐ. สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.parliament.go.th/library>.